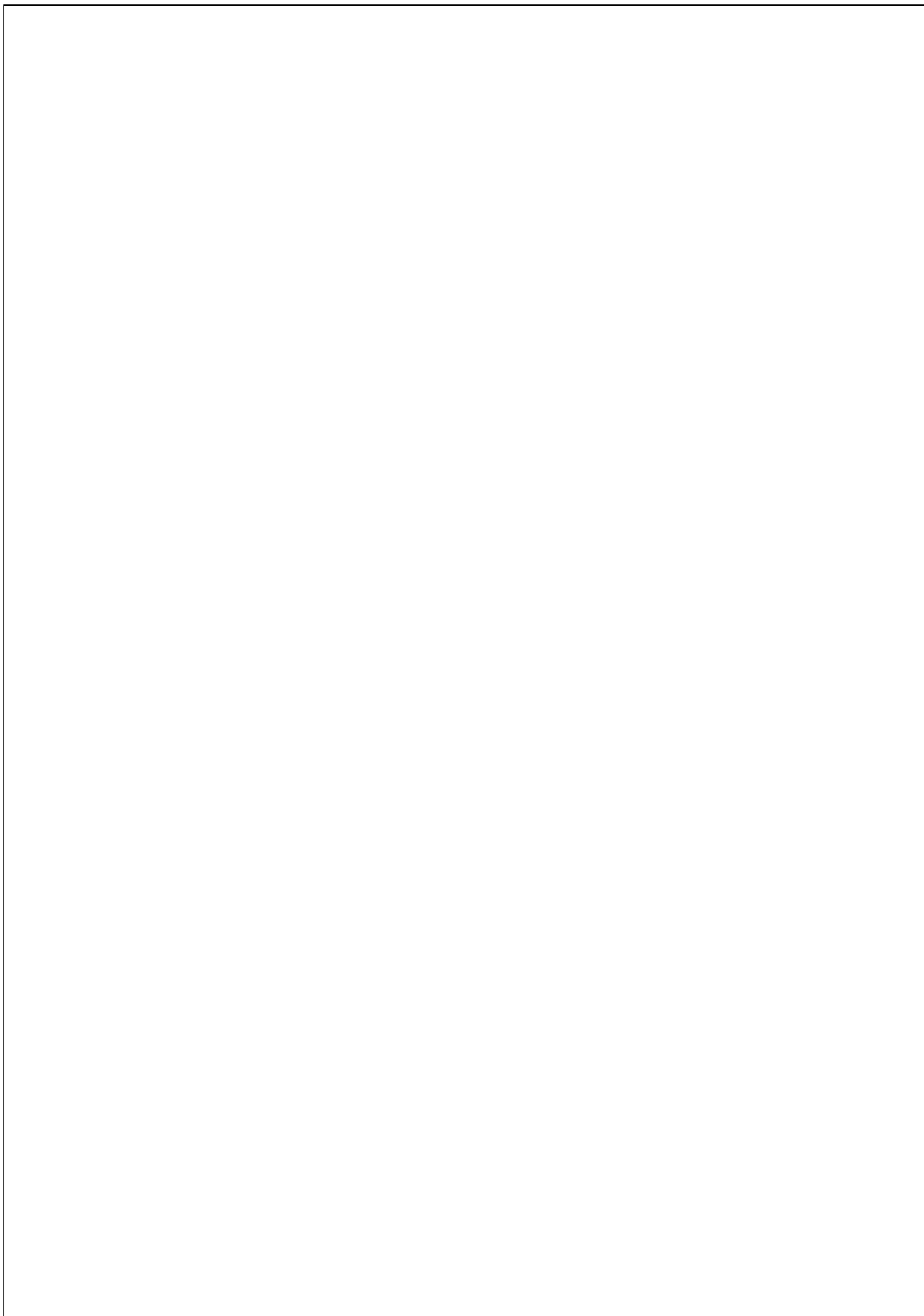

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/215856,Leon-Popek-Zaglada-Ostrowek-i-Woli-Ostrowieckiej.html>
27.02.2026, 10:47

Leon Popek: Zagłada Ostrówek i Woli Ostrowieckiej

Mieszkańcy Ostrówek i Woli Ostrowieckiej byli od zawsze Polakami i katolikami. Według tradycji, na Wołyń zostali sprowadzeni z Mazowsza przez króla Władysława Jagiełłę. Rozmawiali po polsku gwarą mazurską i byli nazywani Mazurami.

30.08

[OUN-UPA Zbrodnia Wołyńska](#)

W ciągu kilkuset lat swej bytności na Wołyniu (właściwie na Ziemi Chełmskiej), Polacy z Ostrówek i Woli Ostrowieckiej zachowali czystość narodową, językową, wyznaniową i obyczajową. Pomimo nacisków, szczególnie w dobie zaborów, nie ulegli rusyfikacji i nie zdradzili wiary przodków.

Zawsze byli wiernymi wyznawcami Kościoła rzymskokatolickiego.¹ Dn. 30 sierpnia 1943 r. obydwie wsie oraz ponad 30 innych miejscowości w pow. lubomelskim zostało spalonych, a ludność polska wymordowana przez oddziały OUN-UPA. Historycy obliczają, iż zginęło wtedy ok. 2,5 tys. Polaków.

Niepokojące sygnały

Ale zanim do tego ludobójstwa doszło, to należy wspomnieć, że już od wiosny 1943 r. przez wsie przechodziły patrole UPA i penetrowały teren w poszukiwaniu broni u Polaków oraz dopytywały się o organizacje AK, rabując przy tej okazji gospodarzy. Były też przypadki pobić i ostrzeliwania domów. Z tego powodu ksiądz proboszcz Stanisław Dobrzański często nie nocował na plebanii. Fakty te niepokoiły, ale postanowiono nie rozdrażniać upowców. Zorganizowano jedynie nocne patrole i warty, zawodne z powodu braku broni i niezdyscyplinowania.

Dnia 5 lipca 1943 r. banderowcy pod dowództwem Petra Gusara „Maśluka” zorganizowali zasadzkę na Niemców na moście między Ostówkami i Borową, w wyniku której zginął oficer i kilku żołnierzy niemieckich. W odwecie Niemcy postanowili spacyfikować Ostrówki. Ostatecznie pacyfikację odwołano, ale na skutek strzelaniny spłonęło gospodarstwo Wiktorii Ulewicz. W płomieniach zginęła jej córka Agnieszka, a z odniesionych ran zmarła sąsiadka Helena Kuwałek.

W dniach 28 i 29 sierpnia 1943 r. w okolicznych wsiach: Równu, Połapy, Sokół odbyła się mobilizacja Ukraińców przez przybyłe z terenów Galicji doborowe oddziały UPA. Do Ostrówek i Woli Ostrowieckiej docierały niepokojące wieści, iż na Mazurów szykuje się napad.

Kordony śmierci

O świcie 30 sierpnia 1943 roku po wymordowaniu Polaków w niedalekich wsiach Kąty i Jankowce, kureń UPA „Łysego” oraz sotnia Iwana Zareczniuka „Worona” ruszyły na Ostrówki i Wolę Ostrowiecką. Banderowców wspierali niektórzy mieszkańcy z okolicznych wsi (Sokół, Połapy, Przekurka, Huszcza) uzbrojeni w większości w widły, siekiery, kosy i pałki. Wsie zostały otoczone szczelnym kordonem przez uzbrojonych *strілciw* UPA. Odcięto wszelkie drogi ucieczki. Należy podkreślić, iż scenariusz mordów w Ostrówkach i Woli Ostrowieckiej był niemal identyczny. Różnił się tylko pewnymi szczegółami. Opuszczających wieś zawracano z drogi i strzelano do próbujących przedrzeć się przez kordon. Ludność została podstępnie zapędzona na plac szkolny,

gdzie na rzekomym zebraniu miały być przekazane mieszkańcom ważne wiadomości. Całą wieś upowcy dokładnie przeszukiwali, by uniemożliwić ukrycie się. Przy tych czynnościach jednych poniżano wyzwiskami, innych uspokajano. Z zgromadzonych na placu ludzi wpędzono do szkoły mężczyzn, a kobiety z dziećmi i starców wprowadzono do kościoła (tak było w Ostrówkach). W międzyczasie w kilku miejscach Ukraińcy kopali duże doły na zwłoki. Szkoła, gdzie było ponad 200 mężczyzn, została przez nich otoczona i zamknięta, łącznie z okiennicami od zewnątrz. Kilku upowców, grożąc wszystkim śmiercią, zażądało oddania broni, złota i zegarków. Kilkuset mężczyzn zaczęło śpiewać „Kto się w opiekę odda Panu swemu”. Następnie oprawcy, bijąc kolbami znajdujących się najbliżej wejścia, wyprowadzali mężczyzn grupami po dziesięciu do zabudowań Jana Trusiuka „Ilka” oraz za stodołę gospodarza Suszki, gdzie ich mordowano strzałami z broni palnej lub uderzeniami w tył głowy siekierą lub wielkimi drewnianymi maczugami. W miejscach tych pozostały w wykopanych pośpiesznie dołach-rowach dwie wspólne mogiły liczące: 33 osoby „u Suszka”, 81 osób „u Trusiuka”. Około 20 osób zamordowano przy „kuźni Bałandy”. Czwarta mogiła, licząca pięć osób, znajdowała się w pobliżu kościoła na tzw. „Wygonie”, jednakże mogił i ofiar na terenie wsi było znacznie więcej, bowiem nie wszyscy zamordowani byli pochowani w wymienionych tu miejscach. W dwóch miejscach spalono gospodarstwa, by zatrzeć ślady mogił. Wiele osób zostało też zamordowanych w mieszkaniach, w obejściach gospodarskich, na drodze lub zostało wrzuconych do studni. Zgromadzone w kościele kobiety z dziećmi i starców prawdopodobnie zamierzano żywcem spalić, ale nie zdążono, bowiem około południa nadjechali samochodami Niemcy, patrolując okolicę. Wywiązała się strzelanina. Wówczas, w wielkim pośpiechu wyprowadzono ich z kościoła, w liczbie około 300 osób, i popędzono na rżysko pod las Kokorawiec w pobliżu wsi Sokół. Idący na śmierć byli poganiani biciem i wyzwiskami. Próby ucieczek w drodze kończyły się zamordowaniem. Na rżysku pod lasem Kokorawiec ofiary zabijano w 10-osobowych grupach, którym kazano kłaść się twarzami do ziemi i mordowano kolejno strzałami oraz uderzeniami bagnetów. Po egzekucji upowcy sprawdzali, czy wszyscy są zabici i dobijali rannych. Mimo to ocalało kilkanaście osób. Część z nich (ranni) zmarło w pobliżu miejsca masakry po odejściu upowców. Po kilkunastu dniach zwłoki pomordowanych zostały zakopane na rozkaz UPA przez Ukraińców z Sokola w wykopanym dole, gdzie zagrzebano co najmniej 231 ofiar. Miejsce to jest nazywane przez miejscowych Ukraińców „Trupim Polem”. W czasie dokonywania rzezi, zorganizowane grupy Ukraińców z sąsiednich wsi, plądrowały wieś, a znalezionych ukrytych Polaków mordowano. Szukano też ofiar na polach, podstępnie nawołując po polsku.

[Czytaj artykuł Leona Popka *Zagłada Ostrówek i Woli Ostrowieckiej* na portalu *przystanekhistoria.pl*](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

OUN-UPA, Zbrodnia wołyńska

Artykuł